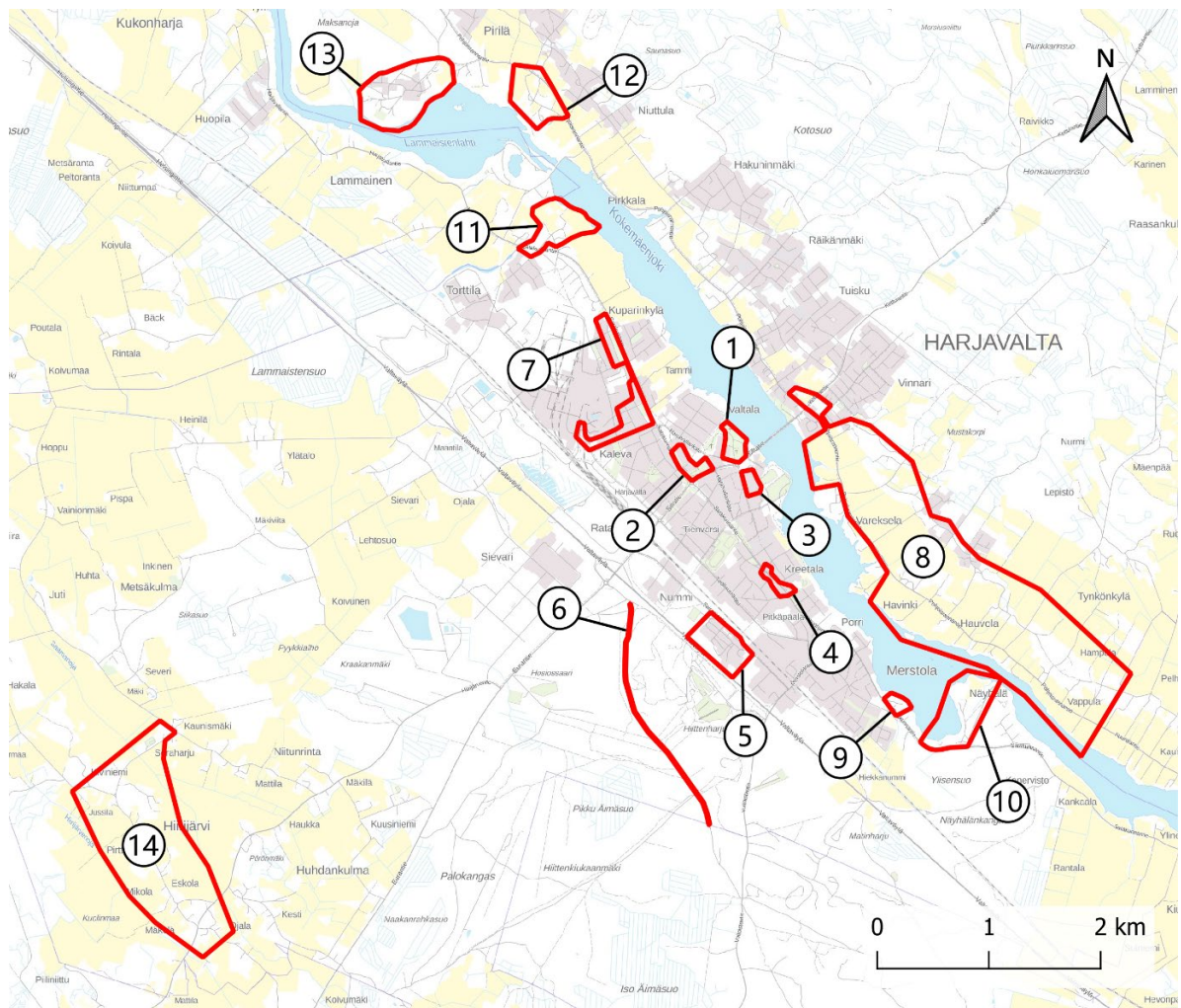

Satakunnan maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2023

HARJAVALTA

Harjavallan arvoalueet

1. Harjavallan kirkot ympäristöineen
2. Harjavallan kaupungintalo ympäristöineen
3. Koulukeskus
4. Pitkäpäälä
5. Harjavallan sairaala
6. Huovintie
7. Outokummun ja Kemiran asuinalueet
8. Kokemäenjoen pohjoisrannan kulttuurimaisema
9. Uotilan tila
10. Maahengen temppeli ja Emil Cedercreutzin museo
11. Kangasniemen ja Tolvin tilat
12. Pirilän kylä
13. Satalinnan parantola
14. Hiirijärven kylä

MUUTOKSET

ALUEET	POISTETTU, SYY	SISÄLTYY ALUEESEEN	UUSI NIMI
Harjavallan sairaala			
Kokemäenjoen kulttuurimaisema välillä Vinnare-Vareksela-Havinki-Ylinen	maisema-alue, sisältyy osittain>	Kokemäenjoen pohjoisrannan kulttuurimaisema	
Kokemäenjoen kulttuurimaisema välillä Lammainen-Pirilä-Pirkkala-Torttila	maisema-alue		
Pirilän kylämiljö			Pirilän kylä
Satalinnan parantola			
Outokummun ja Kemiran asuntoalueet			Outokummun ja Kemiran asuinalueet
Hiirijärven kylä ja kulttuurimaisema			Hiirijärven kylä
Harjavallan kaupungintalo ympäristöineen			UUSI ALUE
Harjavallan kirkot ympäristöineen			UUSI ALUE
Maahengen temppeli ja Harjula, Emil Cedercreutzin museo			
Pitkäpäälä			UUSI ALUE
Uotila			Uotilan tila
Koulukeskus			
Kangasniemen ja Tolvin tilat			UUSI ALUE
Satakunnan rakennusperintö 2005 kohteet	POISTETTU	SISÄLTYY ALUEESEEN	
Harjavallan kirkko		Harjavallan kirkot ympäristöineen	
Harjavallan kaupungintalo, Satakunnantie 110		Harjavallan kaupungintalo ympäristöineen	
Koulukeskus, Myllykatu 1-3		Koulukeskus	
Entinen SYP:n toimitalo, Harjavallankatu 17		Harjavallan kaupungintalo ympäristöineen	

Hällin talo, Hällinkatu 6	paikallinen		
Entinen kirkkoherran pappila, Pitkäpäälä		Pitkäpäälä	
Uotila		Uotilan tila	
Maahengen temppeli ja Harjula, Emil Cedercreutzin museo		Maahengen temppeli ja Harjula, Emil Cedercreutzin museo	
Harjavallan entinen meijeri		Kokemäenjoen pohjoisrannan kulttuurimaisema	
Kangasniemi, Torttila		Kangasniemen ja Tolvin tilat	
Mäenpää, Pitkäjärvi	purettu		

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Harjavallan kirkot ympäristöineen

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

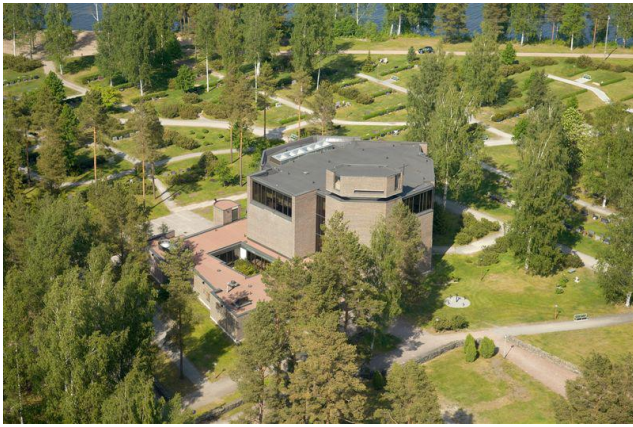
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

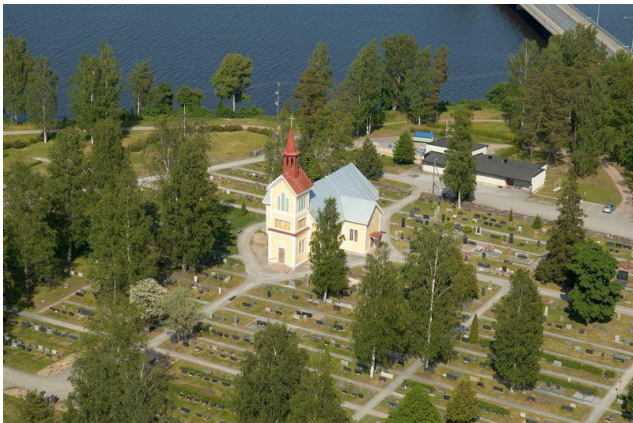
Kuvateksti: Harjavallan
seurakuntakeskus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2021

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2020

Kuvateksti: Harjavalan kirkko, 1984, P. Pitkänen
 Kuvalaji: yleiskuva
 Kuvaaja: Harjavalan kaupunki
 Kuvausaika: 2010?

Kuvateksti: Harjavalan kirkko 1870, G.Th.Chiewitz
 Kuvalaji: yleiskuva
 Kuvaaja: Harjavalan kaupunki
 Kuvausaika: 2010?

Kunta: Harjavalta
 Kylä/kosa: Harjavalta
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kirkkomaat · kirkkopuistot · kirkkorakennukset · seurakuntatalot ·

Kuvaus

Harjavallan vanha puukirkko on rakennettu vuonna 1870 lääninarkkitehti G. Th. Chiewitzin laatimien piirustusten mukaan. Kirkko edustaa tyyliltään 1800-luvun lopun kertaustyyliä. Seurakunnan uusi tiilinen kirkko valmistui vuonna 1984. Modernin kirkkorakennuksen on suunnitellut arkkitehti Pekka Pitkänen. Kirkkokujan varrella sijaitsee vuonna 1964-65 rakennettu seurakuntatalo, jonka on suunnitellut Arkkitehtuuritoimisto Martas. Merkittävät muutostyöt rakennukseen on tehty vuosina 1980 (rakennusinsinööri Pekka Jalonen) ja 1999 (Tuula Linkola-Marimo, arkkitehti SAFA).

Arviointi

Edustavaa 1870-luvun ja modernin ajan kirkollista rakennusperintöä Kokemäenjoen varrella.

Arvot:

historiallinen: kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: merkittävä kaupunkikuvallisesti ja osana Kokemäenjoen kulttuurimaisemaa

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Harjavallan kaupungintalo ympäristöineen

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 13.9.2021

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 13.9.2021

Kuvateksti: Harjavallan kaupungintalo
 Kuvalaji: yleiskuva
 Kuvaaja: Putkonen Lauri
 Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Harjavallan kaupungintalon
 ympäristöä
 Kuvalaji: yksityiskohtakuva
 Kuvaaja: Putkonen Lauri
 Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teknisen toimen käytössä
 oleva entinen virkailijoiden
 asuintalo.
 Kuvalaji: yleiskuva
 Kuvaaja: Liisa Nummelin
 Kuvausaika: 13.9.2021

Kuvateksti: Korkeassa keskitilassa oleva
 portaikko. Tilat ovat täysin
 alkuperäiset.
 Kuvalaji: yleiskuva
 Kuvaaja: Liisa Nummelin
 Kuvausaika: 13.9.2021

Kuvateksti: Yläaula.
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 13.9.2021

Kuvateksti: Valtuustosali alkupreäisine
veistoksineen.
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 13.9.2021

Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta: Harjavalta
 Kylä/kosa: Harjavalta
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

hallintorakennukset · kaupungintalot · kerrostalot · pankkirakennukset · taajamat ·

Historia

"Isäni valittiin Harjavallan kunnanjohtajaksi vuonna 1958, jolloin muutimme Harjavaltaan. Kunnantalo on tuolloin Harjavallankadulla jotakuinkin nykyisen Työvoimatoimiston kohdalla. Asuimme aluksi toisaalla, mutta kun uusi kunnantalo, ja sen viereen uusi kunnanjohtajan virka-asunto valmistuivat, muutimme siihen. Vuosi taisi olla 1959. JOTEN ON "SATAVARMA", ettei k-talo ole valmistunut vuonna 1952."
 Jukka Moilanen, sähköpostiviesti Liisa Nummelinille 13.10.2021.

Kuvaus

Alkuaan kunnantaloksi rakennettu Harjavallan kaupungintalo on valmistunut vuonna 1959 arkkitehtitoimisto Lappi-Seppälä ja Martaksen vuonna 1952 laatiman suunnitelman mukaan. Sen vieressä on puistomaisessa ympäristössä joukko kunnan rakennuttamia asuinkerrostaloja samalta ajalta.

Puistoalueen itäreunassa on arkkitehti Jaakko Tähtisen laatiman mallipiirustuksen mukaan rakennettu Pohjoismaiden Yhdyspankin pankkikonttori 1950-luvun alusta. Rakennuksen ulkoasu on säilyttänyt hyvin alkuperäisen luonteensa.

Arviointi

Puistomaisessa ympäristössä yhtenäisen kokonaisuuden muodostavat kaupungintalo ja asuinkerrostalot sekä pankkikonttori jälleenrakennuskaudelta.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, hallintohistoria, kaavahistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä kokonaisuus

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Koulukeskus

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2012

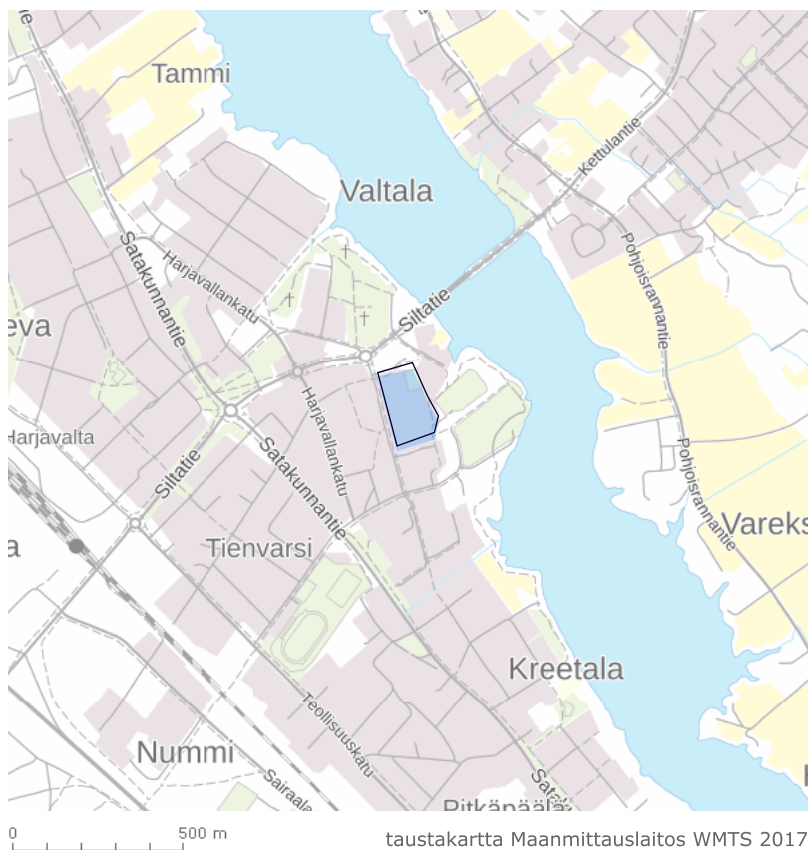
Kuvateksti: Koulukeskus
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Koulukeskus
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Koulukeskus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta: Harjavalta
 Kylä/kosa: Harjavalta
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

koulurakennukset ·

Kuvaus

Arkkitehti Carolus Lindbergin 1947 suunnittelema kansakoulu, nykyinen Keskustan koulu, valmistui 1949. Kolmikerroksinen kivikoulu on tyypillistä aikansa kouluarkkitehtuuria. Koulukortteliin kuuluu myös yläasteen koulu, joka on rakennettu 1953. Aluetta on myöhemmin täydennysrakennettu, mutta kokonaisuus on säilynyt edustavana.

Arviointi

Edustavaa jälleenrakennuskauden kouluarkkitehtuuria.

Arvot:

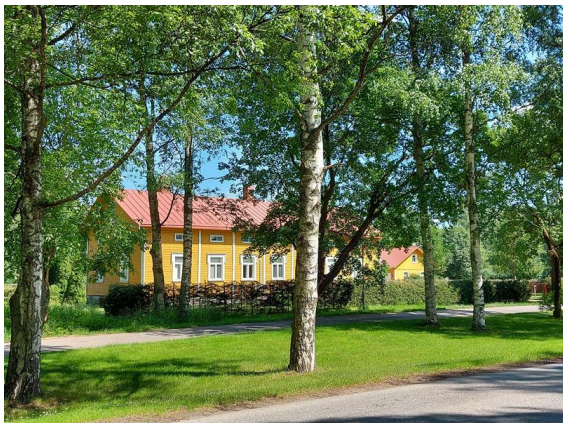
historiallinen: sivistyshistoria, kaavahistoria,
 rakennushistoriallinen: tyypillisuus, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
 maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pitkähäällä

Kuvateksti: Entinen pappila
Kuvajaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Pitkähäällä koulu
Kuvajaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

taustakartta Maanmittauslaitos WMTS 2017

Kunta: Harjavalta
Kylä/kosa: Pitkähäällä
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · koulurakennukset · pankkirakennukset · pappilat (virkatalot) ·

Kuvaus

Harjavallan toiminnallinen keskusta sijaitsi ennen toista maailmansotaa Pitkämäen suunnalla, mikä näkyy edelleen alueen rakennuskannassa. Harjavallan kirkkoherran pappila on rakennettu 1890-luvulla. Empiretyylinen kookas rakennus sijaitsee puistomaisessa ympäristössä Satakunnatien varrella. Tien toiselle puolelle perustettiin Harjavallan ensimmäinen kansakoulu vuonna 1885. Vuonna 1932 valmistui nykyinen kaksikerroksinen klassistinen kivirakennus. Säästöpankki rakennutti vuonna 1937 alueelle toimitalon, jonka oli suunnitellut Heikki Tiitola. Funktionalismin piirteitä omaavan kivirakennuksen kattoa on muutettu, mutta se on muuten säilynyt ominaispiirteiltään hyvin. Satakunnan tien varrella on lisäksi edustavia asuinrakennuksia 1900-luvun alusta kuten Ketonen, Kolmikko, Vainio ja Kirsi.

Arviointi

1900-luvun alun kuntakeskusta tien varrella vanhoine rakennuksineen.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, kaupankäynnin ja liikenteen historia, sivistyshistoria, hallintohistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus

maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Harjavallan sairaala

Kuvateksti: Sairaalarakennus 1936, H. Tiitola

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Pentti Pere

Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Harjavallan sairaala, päärakennus 1903, 1929 (A. Mörne), 1938 (H. Tiitola)

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Viitteet: Harjavallan piirisairaala 1903-53

Kuvateksti: Harjavallan sairaala, talousrakennus 1929 (A. Mörne). Takana päärakennus.

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Juhlasali ja henkilökunnan
asuntoja, 1930-luku
(Tiitola?)

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

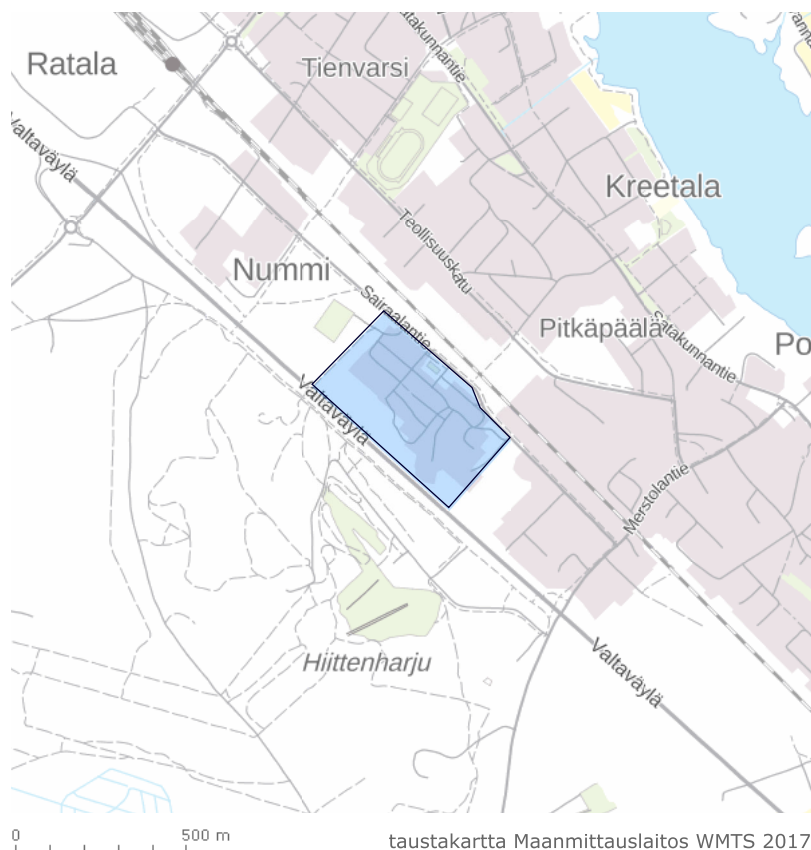

Kuvateksti: Harjavallan sairaala,
sairaalarakennus 1936 (H.
Tiitola)

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004
Viitteet: Harjavallan piirisairaala
1903-53.

Kuvateksti: Talousrakennus 1929
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kunta: Harjavalta
 Kylä/kosa: Harjavalta
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

piirimielisairaalat · terveydenhuoltorakennukset ·

Kuvaus

Harjavallan sairaala on Suomen ensimmäinen kunnallinen mielisairaala, joka aloitti toimintansa vuonna 1903. Ensimmäinen sairaalarakennus valmistui samana vuonna ja sitä laajennettiin vuonna 1922. Nykyisen klassistisen ulkoasunsa sairaala sai, kun lääkintöhallitus vahvisti arkkitehti Axel Mönnen tekemät piirustukset sairaalan laajentamiseksi vuonna 1928. Laajennuksen yhteydessä pohjakaavaltaan U-muotoisen rakennuksen siipiosia pidennettiin ja korotettiin kaksikerroksisiksi. Samaan aikaan rakennettiin uusi talousrakennus, joka on myös Mönnen suunnittelema.

Vuonna 1935 rakennettiin uusi kolmikerroksinen sairaalarakennus, joka on Heikki Tiitolan toimiston piirtämä. Rakennuksessa on sekä klassismin että funktionalismin piirteitä. Samana vuonna alueelle valmistui pieni kappelirakennus. Vanhan päärakennuksen siipiosat korotettiin kolmikerroksisiksi Tiitolan toimiston piirustusten mukaan vuonna 1938. Samaan aikaan rakennettiin myös henkilökunnan asuntoja ja juhlasalin käsittävä, tyyliiltään funktionalistinen rakennus, joka ilmeisesti on myös Tiitolan toimiston suunnittelema.

Vuonna 1958 sairaalan ja valtatie 2 väliin valmistui B-sairaalan alue arkkitehti Veikko Malmion suunnitelman mukaan.

Harjavallan sairaalan alueella on 17 rakennusta, joista uusimmat ovat 1980-luvulta. Sairaalan yhteyteen perustettiin vuonna 1988 sairaalamuseo. Psykiatrinen sairaanhoito Harjavallassa on loppumassa 2020-luvulla.

Arviointi

Suomen ensimmäinen piirimielisairaala, johon liittyy monipuolista, edustavaa rakennuskantaa eri vuosikymmeniltä ja laaja puisto.

Arvot:

historiallinen: sosiaalihistoria, hallintohistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisuus, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus,

historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Huovintie

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2012

Kunta: Harjavalta
Kylä/kosa: Merstola
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kulkuväylät ·

Kuvaus

Huovintie on keskiajan huomattavimpiin kuulunut tie, joka yhdisti Kokemäenjoen suun kauppa- ja asutusalueen sisempään Euran-Säkylän-Köyliön asutusalueeseen ja Varsinais-Suomen jokiasutuksen latvoihin.

Huovintie johtaa pitkin helppokulkuista hiekkakangasta Turusta Loimaan ja Köyliönjärven

kautta Kokemäelle ja sieltä edelleen Lammaisten kautta Ulvilaan. Huovintien kangasharjulla kulkeva osa on ollut käytössä jo esihistoriallisen ajan kauppa- ja eräretkillä. Tämä helppokulkuiseen harjumaastoon syntynyt reitti palveli ensisijaisesti kaukoyhteyksiä. Huovintien alkuperäinen pääte piste ja risteysasema oli Kokemäenjoen Lammaistenkoski, jonne harjuja seuraava reitti luontevasti päättyi. Harjavallan alueella tie on säilynyt vain valtatie eteläpuolella Hiittenharjun alueella.

Arviointi

Keskiajan tärkeimpiin kuulunut tie, joka on säilyttänyt pääosin perinteisen linjauksensa. Valtakunnallisesti merkittävä.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, kaupankäynnin ja liikenteen historia, hallintohistoria

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Outokummun ja Kemiran asuinalueet

Kuvateksti: Kerrostalo Saimaantie
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Isännöitsijäntalo
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Vanha asuinrakennus
Imatrantiellä (autio, muut
purettu parkkipaikan tieltä)
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Rivitalo
Rikkihappotehtaan
päässä (autio)
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Paritalo Saimaantiellä
(kaikki kolme tyhjillään)
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Rivitalo Superintien
pohjoispuolella (asuttu)
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Kerrostalot Saimaantien ja
Satakunnantien välissä
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Rivitalo Saimaantiellä
(asuttu)
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Huovintien ja Vuoksenteen
risteys
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Isännöitsijäntalon viereinen
rakennus
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Teollisuuskadulla lähinnä
tehtaan sisäänkäyntiä
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Kerhotalo aivan alueen
pohjoispäässä (entinen
johtajan asunto/Kemira?)
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Pääkonttori ja Kerhotalo
tehdasalueella
Kualaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta: Harjavalta
Kylä/kosa: Torttila
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

suurteollisuus · teollisuusyhdyskunnat · työväen asuinrakennukset ·

Kuvaus

Outokummun kuparisulatto siirrettiin jatkosodan loppuvaiheessa 1944 Imatralta Harjavaltaan. Tehdas aloitti toimintansa Harjavallassa 1945 ja sen tuotantoon läheisesti liittyvä Rikkihappotehdas (Kemira Oy) paria vuotta myöhemmin. Vuonna 1960 valmistui nikkelitehdas. Molempien tehtaiden tuotantorakennusten ja asuntoalueiden vanhimmat osat ovat 1940- ja 1950-luvuilta. Alkuvaiheen arkkitehtina oli arkkitehti W.G. Palmqvist, joka piirsi niin tuotanto- kuin asuinrakennuksetkin. Puistomaisesti istutetuilla asuntoalueilla on kerrostaloja, rivitaloja, paritaloja sekä yhdenperheen asuintaloja. Suunnittelijana oli Palmqvistin lisäksi mm. Aarne Ervi, joka laati Harjavallan asemakaavan vuonna 1952. Lähimpänä tehdasta sijaitsevat entiset johtajiston asuinrakennukset Teollisuuskadun varrella. Tehdasalueella on säilynyt vanhasta rakennuskannasta mm. pääkonttori- ja

kerhorakennus, jotka tyyliinsä ja mittakaavansa vuoksi sopivat samaan kokonaisuuteen asuinalueen kanssa.

Arviointi

Harjavallan kehitykseen oleellisesti vaikuttanut teollisuusyhdyskunta, jossa arkkitehtonisesti merkittäviä tuotanto- ja asuinrakennuksia.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, kaavahistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kokemäenjoen pohjoisrannan kulttuurimaisema

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 14.10.2011

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 14.10.2011

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 14.10.2011

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
 Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
 Kuvausaika: 14.10.2011

Kuvalaji: yleiskuva
 Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
 Kuvausaika: 2022

Kunta: Harjavalta
 Kylä/kosa: Harjavalta
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

maatalousrakennukset · maatilat · maatilojen päärakennukset · viljelysmaisema ·

Kuvaus

Kokemäenjoen rantaviljelmät muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden aina Harjavallan keskustasta Kokemäelle saakka. Katkeamaton asutushistoria ulottuu esihistorialliselle ajalle. Alueella on useita edustavia maatilan pihapiirejä. Olennainen osa maisemaa on vanha luontevasti linjautunut tie. Kulttuurimaisema jatkuu Kokemäen puolelle.

Entinen Harjavallan Osuusmeijerin tiilinen jalostuslaitos rakennettiin vuonna 1919. Maisemallisesti merkittävällä paikalla sijaitseva rakennus on muuttuneesta käytöstä huolimatta säilyttänyt hyvin alkuperäisen ulkoasunsa.

Naakan nykyinen päärakennus on pystytetty aiemmin palaneen päärakennuksen paikalle 1850-luvulla. Rakennuksen ulkoasu on 1880- tai 1890-luvulta uusrenessanssipiirteinen ja komeine nikkarityylisine kuisteineen.

Eskolan tila on merkitty nykyiselle paikalleen jo vuoden 1770 kartassa. Nykyinen päärakennus on pystytetty aiemman paikalle 1800-luvun lopulla. Pihapiirissä on keltamullattu ulkorakennus vuodelta 1924, sekä komea kivinavetta vuodelta 1922. Rakennusryhmä muodostaa yhtenäisen pihapiirin avoimessa viljelysmaisemassa.

Mämmimäen Hutussa on puhdaspiirteinen 1800-luvun päärakennus, toinen asuinrakennus on rakennettu 1900-luvun alussa ja kivinavetta on vuodelta 1880. Hauvolan kylän Tupi, Uotila ja Korpi-Anttila muodostavat viljelysten laidassa tasapainoisen rakennusryhmän. Korpi-Anttilaan johtaa koivukuja Pohjoisrannantieltä. Uotilan tilalle on myönnetty Talonpoikauskulttuurisäätiön kunniakilpi.

Havingin kylän Horppa sijaitsee erillään jokirannassa. Sen päärakennus on vuodelta 1920. Kivinavetta on rakennettu 1927. Saman kylän Kangas sijaitsee Pohjoisrannantien varrella. Mansardikattoisen päärakennuksen nykyasu on vuodelta 1929, liuskekivisen navetan ollessa muutamaa vuotta vanhempi.

Eskolan ja Nokin päärakennukset Varekselan kylässä ovat 1800-luvun lopulta. Rakennusten lomassa on pari vanhaa aittaa.

Arviointi

Laaja viljelysmaisema, jossa monipuolinen ja hyvin säilynyt rakennuskanta pihapiireineen.

Arvot

historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus

maisemallinen: Osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Uotilan tila

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Uotilan aitat
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kunta: Harjavalta
Kylä/kosa: Merstola
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

maatalousrakennukset · maatilat · piirimielisairaalat ·

Kuvaus

Uotilan tilan empiretyylinen päärakennus on 1800-luvulta. Pihapiiriä rajaavat toisen asuinrakennuksen lisäksi komea kavinavetta ja kaksi vanhaa aittaa. Uotilan tilalle perustettiin Harjavallan sairaalan siirtolaosasto vuonna 1931. Tilalla viljeltiin potilastyövoiman avulla elintarvikkeita sairaalan käyttöön.

Arviointi

Vanha talonpoikaistilan pihapiiri näkyvällä paikalla Kokemäenjoen ja Satakunnantien välissä.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria,

rakennushistoriallinen: edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen kupeessa

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Maahengen temppeli ja Harjula, Emil Cedercreutzin museo

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kunta: Harjavalta
 Kylä/kosa: Näyhälä
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

museorakennukset · taidegalleriat (tilat) · taiteilijakodit (asumukset) ·

Kuvaus

Kuvanveistäjä Emil Cedercreutz (1879-1949) rakennutti Havingin kosken partaalle 1914 taiteilijakoti Harjulan, joka liittyy arkkitehtuuriltaan ajan kansallisromantiikkaan. Sen yhteyteen Cedercreutz rakennutti vuosina 1916-42 kansatieteellisiä kokoelmiensa varten museorakennuksen - Maahengen temppelin. Harjulan pihaan hän rakennutti 1936 ateljeen ja veistossalin. Emil Cedercreutzin säätiö laajensi rakennusta 1956 kahdella näyttelyhallilla. Uusi museorakennus rakennettiin vuosina 1971 ja 1977 arkkitehti Jonas Cedercreutzin laatiman suunnitelman mukaan. Aluetta on täydennetty 2000-luvulla patsaspuistolla.

Näyhälänniemessä on 1930-luvulla rakennettu mansardikattoinen huvilarakennus, jonka suunnittelussa Cedercreutzin arvellaan olleen mukana. Rakennusryhmä puutarhoineen muodostaa harvinaisen huvila-arkkitehtuurin esimerkin.

Arviointi

Valtakunnallisesti merkittävä kokonaisuus taiteilijakoteineen ja museoineen. Satakuntalaisen kotiseutuhengen ilmentymä.

Arvot:

historiallinen: aatehistoria, henkilöhistoria, kulttuurihistoria
 rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
 maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta (Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemat)

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kangasniemen ja Tolvin tilat

Kuvateksti: Kangasniemi
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2021

Kuvateksti: Kangasniemi
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Tolvi
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Tolvi
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kunta: Harjavalta
 Kylä/kosa: Torttila
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

maatalousrakennukset · maatilat · maatilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Kangasniemen kartanomainen päärakennus on runko-osaltaan 1850-luvulta. Rakennuksen keskiosa korotettiin kaksikerroksiseksi vuonna 1923 pihlavalaisen rakennusmestari Fährdin suunnitelman mukaan. Päärakennuksen edessä on taiteilija Emil Cedercreutzin veistos ravikuningas Lohdutuksesta. Tilalle johtavan kujanteen varrella on vanhoja puisia talousrakennuksia sekä omakotitaloja. Jokivarren maisemassa merkittävä on myös 1900 valmistunut kivenavetta sekä pihaa rajaava pakarirakennus.

Satakunnantien varrella on Tolvin eheänä säilynyt talonpoikainen pihapiiri, jonka asuinrakennus on 1800-luvun alusta. Vanha kivenavetta on tien toisella puolella. Arvoalueeseen liittyy Uuloon tilakokonaisuus Nakkilan puolella.

Arviointi

Kokemäenjoen ja Satakunnantien väliin sijoittuva edustava talonpoikaistalojen ryhmä valtakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

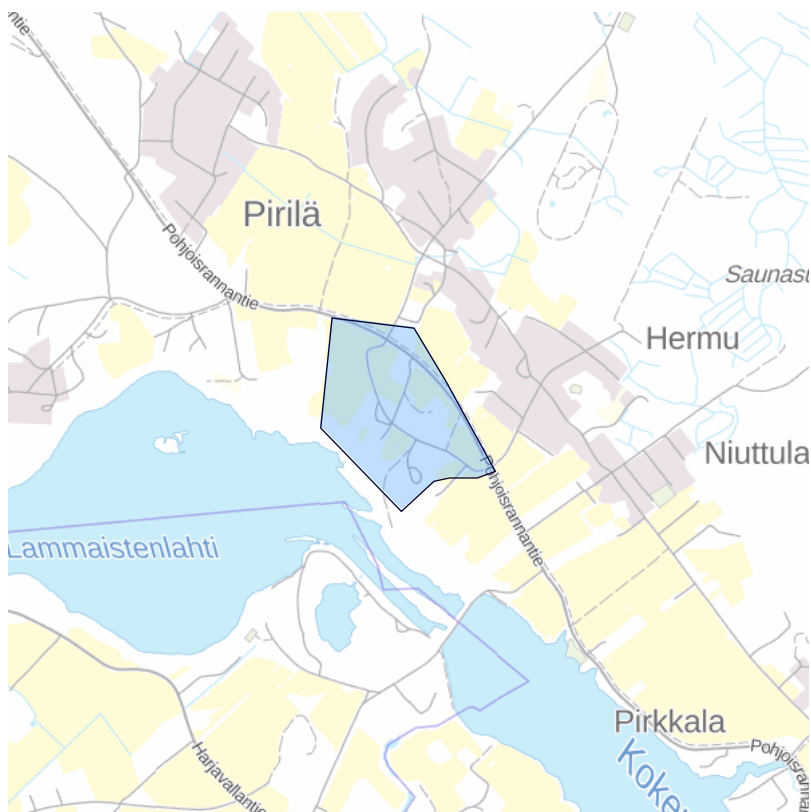
Pirilän kylä

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

0 500 m

taustakartta Maanmittauslaitos WMTS 2017

Kunta: Harjavalta
Kylä/kosa: Pirilä
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kyläkeskukset · maatilat · maatilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Heikkilän, Yli-Priian ja Yli-Futkan talouskeskukset vanhan rantatien molemmin puolin muodostavat elävän kokonaisuuden. Heikkilän päärakennus on 1800-luvun puolivälistä, mutta sen nykyasu on pääasiassa peräisin vuodelta 1919, jolloin rakennusta jatkettiin. Tila on ollut samalla suvulla vuodesta 1547. Aivan tien varressa sijaitseva Yli-Futkan päärakennus on 1800-luvulta, ulkovuoraus lienee vuosisadan vaihteesta. Yli-Priian päärakennus on vuodelta 1934. Pihapiiriin kuuluu navetta vuodelta 1900. Maantietä on oikaistu Pirilän kylän kohdalla 1990-luvulla.

Arviointi

Talonpoikaista arkkitehtuuria 1800-luvulta. Osa valtakunnallisesti merkittävää Lammaistenlahden rakennettua kulttuuriympäristöä.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria,

rakennushistoriallinen: tyypillisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Satalinnan parantola

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 23.9.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 23.9.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 23.9.2022

Kuvateksti: Proffantalo
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2020

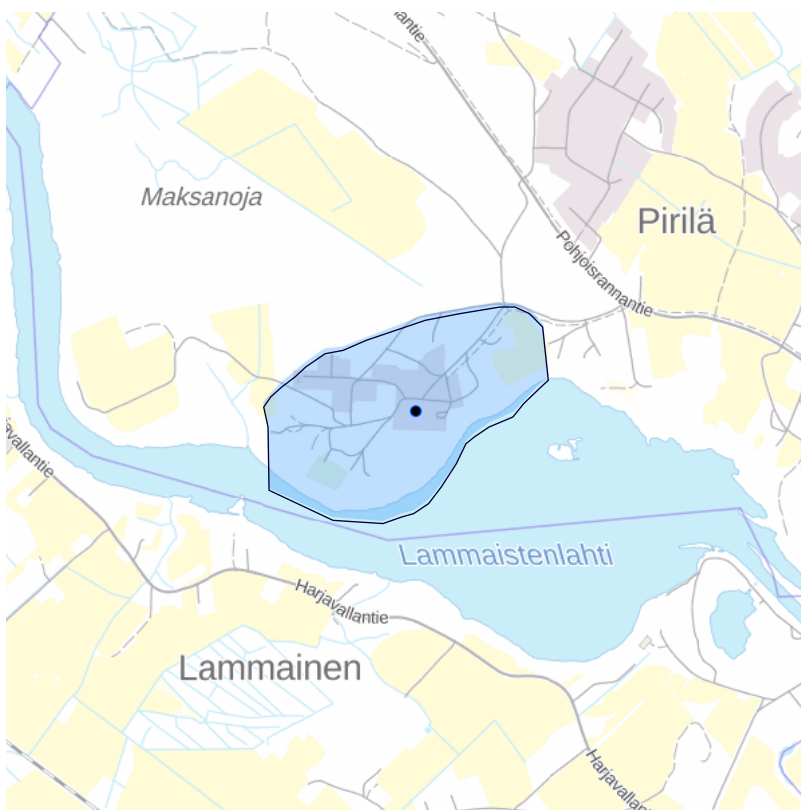
Kuvalaji:
Kuvaaja:
Kuvausaika:

yleiskuva
Niina Uusi-Seppä
2012

Kuvalaji:
Kuvaaja:
Kuvausaika:

yleiskuva
Niina Uusi-Seppä
2017

0 500 m

taustakartta Maanmittauslaitos WMTS 2017

Kunta: Harjavalta
Kylä/kosa: Pirilä
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

sairaala-alueet · tuberkuloosiparantolat ·

Kuvaus

Satalinnan keuhkotautiparantola rakennettiin Helsingin yliopiston Satakuntalaisen osakunnan keräysvaroin. Parantola sijaitsee Pirilänniemen kauniissa mäntymetsässä historiallisesti merkittävän Lammaistenlahden tuntumassa. Professori Onni Tarjanteen suunnittelema punatiilinen parantolarakennus on vuodelta 1925. Tällä monumentaalisella rakennuksella on merkittävä asema maamme kansainvälisestikin korkeatasoisessa parantola-arkkitehtuurissa. Vuonna 1927 valmistui Tarjanteen suunnittelema lastensairaala. Alueella on myös laitokseen liittyviä asuinrakennuksia.

Parantolarakennusten ensimmäiset kaksi peräkkäistä arkkitehtien Onni Tarjanteen ja Jussi Paatelan nimeen kytkettävää rakennusvaihetta muodostavat luonnollisen eheän kokonaisuuden. Porin kaupunginarkkitehtinä toimineen Olaf Küttnerin toimiston suunnittelemat 1950-60 -lukujen asuinrakennukset edustavat edellisten kanssa harmonisesti suomalaisen modernistisen arkkitehtuurin peräkkäisiä vaihteita.

Arviointi

Arkkitehtonisesti korkeatasoinen parantola-alue 1920-luvulta. Valtakunnallisesti merkittävä.

Arvot:

historiallinen: sosiaalihistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Satalinnan sairaala

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Hiirijärven kylä

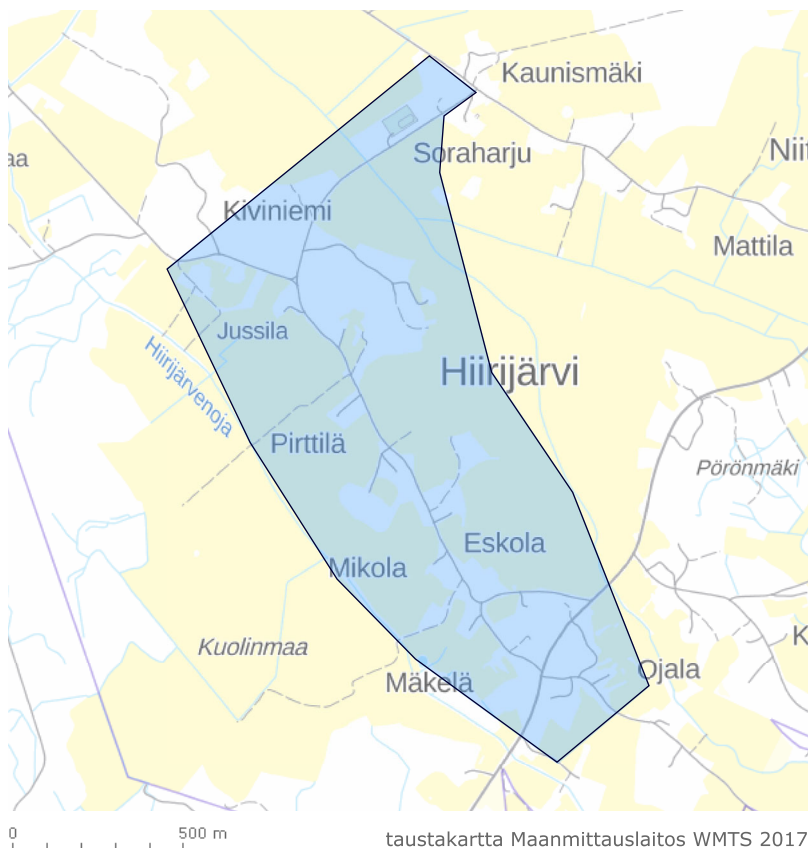
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kunta: Harjavalta
 Kylä/kosa: Hiirijärvi
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aitat (talousrakennukset) · kylämaisema · maatalousrakennukset · maatilojen
 päärakennukset ·

Kuvaus

Varsin hyvin säilynyt, tiivis kylämiljö, jonka ympärillä on laajat viljelysaukeat. Raitin varrella olevien tilojen päärakennuksista huomattavimpia ovat Ala-Kleemola, Eskola ja Mikola, jotka on rakennettu 1800-luvulla, mutta muutettu ulkoasultaan tämän vuosisadan puolella. Kylässä on säilynyt joukko vanhoja aittoja.

Niitynrinnantien varrella on arkkitehti Esko Suhosen suunnittelema kansakoulurakennus, joka on valmistunut vuonna 1953.

Hiirijärven paikannimistössä elää voimakas Lalliin liittyvä perinne. Kotamäellä on Lallinmajan sammas, jo 1400-luvulta tunnettu luonnon muovaama rajakivi. Samalla mäellä on Lallin itkukivi, jonka sanotaan olevan aina märkänä Lallin kyynelistä. Myös nyttemmin kuivattuun Hiirijärveen liittyy kertomus siitä, kuinka hiiret ajoivat Lallin järveen tämän surmattua Henrik-piispan.

Arviointi

Poikkeuksellisen perinnetaustan omaava tiivis talonpoikainen kylä viljelymaiseman keskellä.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: osa maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta (Hiirijärven kulttuurimaisema)

Kohteet

Ei kohteita.